

**БЪЛГАРСКИТЕ И КИТАЙСКИТЕ АКВАРЕЛИСТИ
В СЪВМЕСТНО УЧАСТИЕ ВЪВ II МЕЖДУНАРОДНО
ТРИЕНАЛЕ „ДУХЪТ НА АКВАРЕЛА“,
ВАРНА, БЪЛГАРИЯ**

Олга Въткова

Професионална гимназия по механоелектротехника – Плевен, България

**BULGARIAN AND CHINESE WATERCOLORISTS IN
JOINT PARTICIPATION IN THE 2ND INTERNATIONAL
TRIENNIAL “WATERCOLOR&SPIRIT”,
VARNA, BULGARIA**

Olga Vatkova¹

Vocational High School of Mechanical and Electrical Engineering – Pleven, Bulgaria

Abstract: The International Triennial “Watercolour&Spirit” in the city of Varna is a form of presentation of the art of watercolour painting, held every three years. Launched in 2016 and held again in 2019, the Triennale has undoubtedly become a unique phenomenon in Bulgaria, an international platform for communication and artistic exchange. The festival has aroused great interest among Chinese watercolourists. Chinese participation in this prestigious forum showed the willingness of the artists to strengthen cultural ties between Bulgaria and China. This article gives a brief overview of the works of watercolour painting and their authors – participants from Bulgaria and China. Emphasis is placed on the genre preferences of the painters who presented their works. The author relies on the material from the exhibition catalogue, as well as on her own experience as a participant in the Triennale.

¹ *Dr. Olga Vatkova is a member of the Bulgarian branch of the International Watercolor Society (IWS Bulgaria). Teacher of drawing at the Vocational High School of Mechanical and Electrical Engineering, Pleven. Research interests: watercolor painting, visualization in education; visual thinking. Scholarly publications: a monograph, textbooks on psychology for the students of pedagogical faculties; more than 70 articles and reports in scholarly journals and conferences in the field of pedagogy, psychology and sociology in Bulgaria and Russia (Moscow, Chelyabinsk, Yekaterinburg, Novosibirsk, Astrakhan, Voronezh, Veliko Tarnovo, Shumen and ets.). E-mail: ovatkova@bk.ru*

Keywords: Watercolour; watercolourists in China; watercolourists in Bulgaria; watercolour festival; International Triennial; cultural exchange; landscape; portrait.

Първите десетилетия на XXI в. са време на небивал разцвет на акварелната живопис в света. В подкрепа на това твърдение могат да се приведат следните аргументи. Първо, по целия свят се образуват международни акварелни общества и дружества. Сега не по-малко от 100 държави имат клонове на международно акварелно общество. Второ, провеждат се акварелни фестивали, изложби, конкурси, артсимпозиуми и форуми, притежаващи международен статут. Трето, в самата акварелна техника се раждат нови начини и подходи, нови художествени направления; появяват се ярки имена и значими произведения; възниква нов възглед за теми, сюжети и ракурси, както и жанрови предпочитания; заостри се вниманието към сферата на емоциите в предмета на акварелно-художественото изображение и др.

България не може и не бива да остане встрани от тази тенденция. От 2014 г., откакто акварелистите от страната ни са част от най-голямото акварелно общество IWS Globe (International Watercolor Society), е направено изключително много. Основните му постижения се дължат на неговия лидер и духовен вдъхновител – Селма Тодорова, художник, акварелист, участник на множество самостоятелни и международни изложби, носител на национални и международни награди за акварел, маслена живопис, дизайн на облекло. Тя е член на СБХ (Съюз на българските художници), куратор на Международното триенале на акварела в гр. Варна през 2016 г. и 2019 г.

Фондация IWS България (клон на IWS) и нейният ръководител С. Тодорова правят всичко, за да популяризират най-трудната и изключително изразителна техника на рисуване в света – изкуството на акварела.

Дейностите на IWS България са насочени към обединяването на акварелисти и любители на изкуството. В сайта на IWS България (IWS Bulgaria 2021) са формулирани техните цели. В общи линии те са: художниците да се свързват, обменят информация, практики и опит в контекста на изкуството; популяризиране и насърчаване на изкуството на акварела; да образуват и да разпространяват посланието на акварела сред обществото; да утвърждават таланта на българските художници, като същевременно насърчават международното сътрудничество и социален диалог; да развиват акварелното изкуство локално в България и да създават глобални връзки с други страни и култури.

Още в самото начало е добре да уточним, че под акварелно триенале тук се има предвид събитие, което се провежда веднъж на три години, а целта му е да насърчава и развива изкуството на акварелната живопис. Идеята на организаторите е да дадат възможност на всичките акварелисти да участват в отбора. Това означава да им бъдат предоставяни шансове за осмисляне на собствените им възможности, без значение на какъв етап от професионалното си развитие са – дали начинаещи акварелисти, или опитни. Разнообразието в статута на участниците може да се използва конструктивно чрез подпомагане на постигането на език на акварела. По този начин се създават условия за обмен на техники и начини на рисуване.

Този текст има за цел да акцентира върху участието на българските и китайските акварелисти във II Международно триенале „Духът на акварела“.

За пръв път събитието е организирано през 2016 г. в гр. Варна. След големия успех на фестивала е взето решение тази инициатива да бъде продължена. За втори път Международното триенале се е състояло през 2019 г. във Варна, в Градската художествена галерия „Борис Георгиев“. Изложбата била посетена от над 250 участници и гости от държави по целия свят, сред които България, Индия, Франция, Исландия, Перу, Република Корея, Германия, Холандия, Белгия, Бангладеш, Тайланд, Испания, Италия, Китай, Русия и др. В изложбата на триеналето участваха над 370 произведения на различни автори от 63 страни.

Най-голямо внимание ще отделим на участниците от Китай и България.

В триеналето взеха участие китайски майстори, съвременни творци от различни провинции в Китай. 10 акварелисти разкриха с изразните средства на акварела гледните си точки върху красотата на действителността: Лю И (Liu Yi)², Хонг Шан (Hong Shan), Жианген Сън (Jiangang Sun), Ли Уей (Li Wei), Лихон Шао (Lihong Shao), Пен Гуо (Peng Guo), Чин Чжоу (Qing Zhou) и др.

Сред представителите от Китай с няколко забележителни фигури като Liu Yi, Hong Shan и Jiangang Sun.

Лю И (Liu Yi) е една знакова фигура за акварелистите в целия свят. Той е най-известен с любимата му тема – хората на изкуството: балерини и класически музиканти. Начинът, по който те са представени в картините, е особен: всичко е изобразено лесно и естествено, без излишни детайли и особени ефекти. Грациозни и стройни, балерините сякаш са прикрити с

² В текста запазахме имената на китайските акварелисти на кирилица и латиница, както са посочени в каталога.

тънка мъгла. Учителят майстор има свои собствени тайни и техники. Балетните движения са уловени с голяма точност. Въздухът, прозрачността и лекотата са главните свойства в неговите картини. Акварелистът с пълна сила използва красотата и ексцентричността на акварелната техника. Работите му веднага привличат погледа и омайват зрителя (Kulturologia 2021).

Лю (Liu) е от Шанхай. В момента той преподава в Шанхайския университет и е заместник-ректор на университета. Liu е член на Асоциацията на китайските художници, член на Китайското дружество на акварелистите, което оглавява дълго време. Liu е един от водещите акварелисти в света. Участник в много международни изложби и конкурси за акварели. Носител е на много награди. Талантът му отдавна е получил световно признание. Много от картините му притежават частни и национални колекции. В Триенале – 2019 Liu участва с акварел „Лято“ (II Международно триенале... 2019, 21), със специален статут на гост-художник.

Джианген Сън (Jiangang Sun) е роден през 1972 г. в Тайюан, провинция Шанси, Китай. Завършил е Факултета по изящни изкуства на Педагогическия университет в Шанси. Постигнал е успех не само в акварела, но и в маслената живопис и рисуването с писалка. Понастоящем той членува в множество общества и дружества по изкуство в Китай и чужбина, като Китайската асоциация на художниците, Американската асоциация за акварел (AWS) и др. Директор е на Китайския съюз за писалка и живопис. В триеналето бе представен негов акварел „Морска лодка № 3“ (II Международно триенале... 2019, 155). Само с два цвята – леко синьо и кафяво-розово – живописецът успява да постигне безметежно спокойствие на морската шир. Обърнатата лодка изглежда сякаш е в безгрижно очакване на разходка сред вълните.

Сред майсторите, представили свои демонстрации в триеналето, е и китайският акварелист Хонг Шан (Hong Shang). Четката в ръцете на Хонг Шан е пълна с необичайни възможности. Като опитен техник, той разкрива тези възможности в образите, които създава. Той е майстор, чиито картини обхващат целия спектър на експерименталните направления, от импресионизъм до реализъм. В триеналето той участва с акварел „Каубой“ (II Международно триенале... 2019, 46).

Причината за необичайното майсторство на китайските акварелисти се крие в изключително силните и дълготрайни традиции на китайската живопис. Известно е, че Древен Китай е родното място на акварелната техника. Въпреки че тогава акварелите не са съществували в съвременния си вид, водните бои, които се появили в Китай с декоративна цел, са били идентични с акварела. Най-характерната черта още от средновековния

период на китайската живопис е преклонението пред величието на природата, отразяването на нейната поетична същност, хармонията с вселената (Ян 2018).

Българските акварелисти активно взеха участие в триеналето с 69 творби. Експозицията включваше художници от цялата страна. Едните са започнали творческия си път още през втората половина на миналия век. Другите, млади и креативни автори, са се интегрирали в художествения живот в първите десетилетия ХХI в.

Няколко от авторите са сред изтъкнатите български съвременни творци и едни от най-популярните имена в момента в България. Това са Андриян Бекяров, Андрей Янев, Кирил Божков, Селма Тодорова (куратор на проекта), Краси Тодоров, Венета Дочева, Елина Гайдарджиева, Елица Карабашлиева, Любомир Йотов, Магдалена Калиева и др.

В изложбата се наблюдава голямо разнообразие по отношение на изразните средства, жанрове, теми, сюжети, стилове и избора на акварелните техники. Сред най-предпочитаните жанрове от българските участници са пейзаж, портрет, натюрморт.

Темата за природата е широко застъпена и се отличава с тематично разнообразие. Ето например корените на дървото. Сякаш гигантска жаба е грабнала камък и се крие от слънцето (Р. Маринов Реме-син, „Прегръдки – дърво и камък“) (II Международно триенале... 2019, 130). Заострените звезди-листа на жълти слънчогледи проникват в плътния мрак на черно-зелената тъмнина в картината на А. Телалим, „Светлина в мрака“ (II Международно триенале... 2019, 86).

Неповторим стил и уникална акварелна техника в рисуването на пейзаж е изградила художничката Венета Дочева. Родена е през 1974 г. в София и завършва специалност „Право“ в СУ „Климент Охридски“. Тя създава емоционални картини, пълни с въздух, цвят, топлина. Вдъхновявана от природата, Венета основно рисува пейзажи, което е любимата ѝ тема. Въпреки младата си възраст Венета Дочева има солидна творческа биография. Тя е участник в редица самостоятелни и общи изложби в страната ни и зад граница, носител е на много награди. Нейни творби са част от колекции в различни държави по света. Нейното участие в триеналето бе отбелязано с акварела „Поезията на нощта“ (II Международно триенале... 2019, 144). Студеното и равно мълчание на едва забележими планини и гори в нощен полумрак. Доста наситени различни нюанси синьо, сиво и зелено на природните форми образуват контраст с ослепително бял сняг, намиращ се в две лодки, забравени в реката, отдавна замръзнала.

А. Янев, известен български акварелист, в своите произведения не се стреми да представи нещата такива, каквито са те в действителност.

Той създава своя собствена представа за действителността. В картината „Трансформация“ (II Международно триенале... 2019, 87) той създава образи, които на пръв поглед изглеждат като нещо познато. Само когато се вгледа внимателно, зрителят вижда, че в картината няма конкретни обекти. Жанрът на изображението обаче е хипотетично разпознаваем. Например пейзаж, възприет като такъв поради навяваните асоциации с листа и дървета. Цялата картина е запълнена с неразпознаваеми форми, които не съществуват в природата. Но е ясно тяхното пространствено разположение едни спрямо други. Картината не се възприема като безпредметна поради факта, че художникът възпроизвежда пространствени и структурни опозиции, които са в основата на четенето на изображението, като например горе – долу, фигура – фон, светлини – сенки.

Л. Йотов участва с акварел „Жълтата къща“. Майстор на монотипията, в неговата работа странни замъглени структури се преплитат с щателно изписани детайли. Виждаме стара къща – изоставена тухлена зидария, позанемарено място, обрасло с гъсти, високи храсталаци, които са имали време да скрият сградата (II Международно триенале... 2019, 110).

М. Калиева е избрала да се представи с многофигурна композиция (II Международно триенале... 2019, 111). Пъстра тълпа на малка градска уличка, която не може да побере всички присъстващи. Лицата не се виждат, те са скрити под широкополи шапки. Дори горещо мексиканско слънце не успява да уплаши желаещите да се насладят на някакво събитие (М. Калиева, „В очакване на парада“).

Ще отбележим още няколко уникални акварела, почетно представени в изложбата. Техните автори са сред утвърдените и сред най-известните в света на акварела: Селма Тодорова и проф. Кирил Божков. Живописците са изпълнили произведенията си в жанр „портрет“. Женските портретни образи, силни и запомнящите се, чисти и емоционални оживяват върху хартия.

По повод триеналето IWS България издаде обемен каталог с репродукции на всички участници – с 418 творби.

II Международно триенале „Духът на акварела“ има голямо културно значение за България. Това е проект, чиято идея е да се осъществяват срещи между хората на изкуството, художниците акварелисти, изкуствоведи, почитатели на акварела. Големият интерес от страна на китайските акварелисти към фестивала „Духът на акварела“ дава надежда за трайни перспективи в областта на китайско-българските съвместни културни дейности. Мисията на акварелния фестивал е да се превърне в платформа за презентиране и популяризиране на изкуството на акварела, да обърне внимание на съвременните тенденции на акварелната техника, да съз-

даде възможности и да спомогне за диалога и сътрудничеството между творците; да обменят опит и живописни подходи; да се подчертае културното и етническо многообразие на участниците от целия свят, част от които са китайските и българските акварелисти. Обединяващата сила на триеналето е безспорна. Варненското триенале „Духът на акварела“ е като поредната стъпка към развитието на културните контакти между България и Китай.

Библиография

IWS България. Международно акварелно общество 2021. [IWS Bulgaria: International Watercolor Societi]. Available at: <https://iwsbulgaria.com/bg/> [Accessed 25.11.2021]

II Международно Триенале „Духът на акварела“, Варна, България 2019: IWS Bulgaria, 2019. 419 с. [II International Triennial WATERCOLOR&SPIRIT – Varna, Bulgaria: IWS Bulgaria, 2019. P. 419]. ISBN 978-619-90669-1-1

Ян 2018: Ян, Лю. Влияние восточной философии на китайскую национальную живопись // Вестник Казанского государственного университета культуры и искусств. 1. с. 83 – 88 [**Yan 2018:** Yan, Lu. Vliyanie vostochnoj filosofii na kitajskuyu nacional'nyyu zhivopis' // Vestnik Kazanskogo gosudarstvennogo universiteta kul'tury i iskusstv. 1. s. 83 – 88].

Kulturologia 2021: Kulturologia. Легкость и очарование балета. [**Kulturologia 2021:** Legkost' i ocharovanie baleta.] Available at: <https://kulturologia.ru/blogs/140416/29156/> [Accessed 25.11.2021]